
Pla Haussmann sota Napoleó III

Autor:

Data de publicació: 30-09-2026

El pla de renovació urbana de París, dirigit pel baró Georges-Eugène Haussmann sota el mandat de Napoleó III, es va dur a terme principalment entre 1853 i 1870. Aquest projecte colossal va enderrocar gran part del teixit urbà medieval per crear una xarxa de grans bulevards rectilinis que connectaven els punts neuràlgics de la ciutat. [1, 2, 3, 4]

A continuació es detallen les tres fases constructives principals i els eixos viaris més icònics del projecte, acompanyats d'un mapa històric de referència.

Fases de construcció i eixos principals

Les obres es van organitzar legislativament i econòmicament en tres fases o «xarxes» (réseaux): [1]

Primera Fase (1853–1859) — La Croisée de París: Es va obrir la gran "creu" central que talla la ciutat de nord a sud i d'est a oest. S'inclou la finalització de la Rue de Rivoli i el Boulevard de Sébastopol. [1, 2]

Segona Fase (1859–1867) — Els nous bulevards i connectors: Coincidint amb l'annexió dels municipis limítrofs de 1860 (com Montmartre o Belleville), es van iniciar grans connectors radials. Destaquen l'obertura del Boulevard Malesherbes, el Boulevard Magenta i la monumental ordenació de la Place de l'Étoile (Arc de Triomf) amb les seves 12 avingudes radials. [1, 2, 3, 4]

Tercera Fase (1869–1870 i posterior): Perllongacions i connexions diagonals complexes, com l'Avenue de l'Opéra o el mateix Boulevard Haussmann, que no es completaria del tot fins ben entrat el segle XX (1927). [1, 2]

Durant les grans reformes del baró Haussmann (1853–1870), el teixit medieval de París es va capgirar radicalment. No obstant això, cap barri de l'1 al 19 va néixer completament des de zero, ja que tots se situaven sobre nuclis històrics o antigues viles preexistents. [1, 2, 3]

La diferència clau és que alguns barris medievals van esquivar la demolició massiva i van conservar intactes els seus carrerons estrets, mentre que els districtes perifèrics (del 12 al 19) es van crear com a "nous districtes de París" l'any 1860, en ser annexionats i absorbits com a part de la ciutat. [1, 2, 3]

Barris medievals que van quedar pràcticament intactes

Mentre el centre de la ciutat (com l'Île de la Cité o Les Halles) va ser enderrocat de forma implacable, aquestes zones van sobreviure gràcies al fet que no es trobaven en els eixos viaris rectilinis projectats per Haussmann: [1, 2]

Le Marais (3r i 4t arrondissement): És la gran icona medieval supervivent. Va esquivar la destrucció en gran part perquè la burgesia s'havia mudat a l'oest i la zona no es considerava un node de trànsit clau. Avui dia encara conserva els seus

carrerons laberíntics, palaus gòtics i cases renaixentistes. [1]

Barri Llatí / Quartier Latin (5è arrondissement): Tot i que Haussmann hi va clavar viaductes grans (com el Boulevard Saint-Germain i el Boulevard Saint-Michel), el nucli antic medieval al voltant de la Universitat de la Sorbona i les faldes del Panteó va quedar força protegit, mantenint la seva trama estreta i estudiantil.

Île Saint-Louis (4t arrondissement): Aquesta illa veïna de Notre-Dame es va urbanitzar al segle XVII de forma molt compacta i senyorial, i Haussmann la va deixar pràcticament intacta, sense creuar-hi cap gran avinguda moderna. [1]

Punts aïllats de la Île de la Cité (1r arrondissement): Tot i que el 90% de l'illa medieval va ser esborrada (incloent-hi prop de 25 esglésies i desenes de carrers per fer espai a hospitals i casernes), van quedar intactes petits racons històrics com la Place Dauphine i el petit carreró de la Rue de la Colombe. [1, 2]

Els «nous» districtes de París (1860)

Fins a l'any 1859, París només tenia 12 districtes històrics. L'1 de gener de 1860, per ordre de Napoleó III i sota el disseny de Haussmann, la ciutat va annexionar els municipis i viles independents que envoltaven les muralles exteriors. [1, 2, 3]

Això va fer que la ciutat passés de 12 a 20 districtes administratius actuals, organitzats en la famosa forma de cargol (escargot). Per tant, de la llista de l'1 al 19, els districtes "nous" com a part oficial de París són: [1, 2]

12ème Arrondissement (Reuilly): Creat a partir del nucli i la zona de Bercy i parts del sector històric de Saint-Antoine.

13ème Arrondissement (Gobelins): Format principalment per l'antiga vila obrera de Butte-aux-Cailles i el poble de Gentilly.

14ème Arrondissement (Observatoire): Va néixer integrant pobles com Montrouge i barris com Plaisance i Petit-Montrouge.

15ème Arrondissement (Vaugirard): El districte més gran de l'ampliació, format per l'annexió de les extenses comunes de Vaugirard i Grenelle.

16ème Arrondissement (Passy): Es va annexionar el poble ric de Passy i l'antiga vila d'Auteuil, convertint-se ràpidament en el refugi de l'alta burgesia.

17ème Arrondissement (Batignolles-Monceau): Resultat d'unir el municipi de Batignolles amb el llogaret agrícola de Monceau.

18ème Arrondissement (Butte-Montmartre): Va absorbir el poble independent de Montmartre (famós per les seves vinyes i molins) i la comuna industrial de La Chapelle.

19ème Arrondissement (Buttes-Chaumont): Nascut de l'annexió de l'antic poble de La Villette (amb els seus grans canals i escorxadors) i la zona de Belleville. [1, 2]

(Nota: El 20è districte, Ménilmontant, també forma part d'aquesta llista d'annexions de 1860, tancant el mapa en forma d'espiral). [1]